

Oponentský posudek bakalářské práce

Název práce: **Slovesa s dativem v češtině a arménštině**

Autorka: Afina Abrahamyan (Ústav bohemistiky pro cizince a komunikace neslyšících; Bc. program Bohemistika pro cizince)

Oponentka: Mgr. Svatava Škodová, Ph.D. (Ústav bohemistiky pro cizince a komunikace neslyšících)

Bakalářská práce na téma *Dativ v češtině a arménštině* Afiny Abrahamyan se zaměřuje na podrobný rozbor použití dativu v těchto dvou jazycích. Autorka analyzuje morfosyntaktické, sémantické a zvl. syntaktické aspekty dativu, přičemž se soustředí na rozdíly a podobnosti mezi češtinou a arménštinou.

Jedním z hlavních cílů práce je pochopit, jak se dativ v obou jazycích používá, jaké má funkce a jaké je jeho postavení v rámci gramatického systému. Autorka se zaměřuje na to, jak dativ interaguje s jinými pády a jak je ovlivňován kontextem a sémantickými požadavky jednotlivých sloves a konstrukcí.

V teoretické části práce Abrahamyan shrnuje vybrané teoretické přístupy k dativu, čerpá především z L. Jandy pro češtinu a Dum-Tragut (2009) pro arménštinu. Poukazuje na to, že dativ je v obou jazycích velmi důležitým pádem, který má široké spektrum funkcí, od vyjádření příjemce nebo adresáta děje až po různé idiomatizované konstrukce. Při svém představení se soustředí právě na tyto sémantické funkce navázané na syntaktické vazby.

Empirická část práce se věnuje analýze konkrétních příkladů použití dativu v češtině a arménštině. Abrahamyan zde aplikuje získané teoretické poznatky na praktické ukázky z textů v obou jazycích. Používá při tom jak literární, tak hovorové příklady, čímž ukazuje variabilitu a flexibilitu dativu v různých jazykových situacích.

Jedním z klíčových zjištění autorky je, že dativ v obou jazycích vykazuje jisté univerzální rysy, ale zároveň existují výrazné rozdíly. V češtině například dativ často slouží k vyjádření recipienta nebo beneficienta, zatímco v arménštině má tento pád i jiné specifické funkce, které nemají přímý ekvivalent v češtině.

Důležitým přínosem práce je diskuse o syntaktických vlastnostech dativu v obou jazycích. Abrahamyan rozebírá, jak se dativ chová v různých syntaktických konstrukcích, včetně těch, kde funguje jako argument slovesa, přívlastek nebo část idiomatických výrazů. Ukazuje, že syntaktické postavení dativu je v obou jazycích pevně ukotveno, ale zároveň dochází k zajímavým rozdílům, například v míře, do jaké může být dativ ovlivněn jinými pády nebo prepozicemi.

Závěr práce shrnuje hlavní výsledky a uvádí, že ačkoli dativ v češtině a arménštině vykazuje podobnosti, zejména v základních funkcích, existují i specifické rysy, které jsou pro každý jazyk jedinečné. Autorka zdůrazňuje, že její studie přispívá k lepšímu porozumění dativu nejen z perspektivy srovnávací lingvistiky, ale také z hlediska aplikace těchto poznatků v oblasti výuky cizích jazyků a překladatelství.

Práce je pečlivě zpracovaná, logicky strukturovaná a opírá se o relevantní odbornou literaturu. Abrahamyan prokazuje schopnost aplikovat teoretické poznatky na konkrétní jazykový materiál.

Dílčí komentáře

V práci se vyskytují určité drobné nedostatky, které komentuji ve výčtu níže.

1. Na s. 16 se uvádí:

Subjektivní dativ naznačuje vztah subjektu a predikátu; řídicí substantivum pojmenovává činnost, kterou vykonává substantivum v dativu. Subjektivní dativ lze také nahradit větou jednoduchou, v níž se podstatné jméno v dativu stává podmětem věty.

tiknoj galust-ě

dámaDAT příjezdNOM

příjezd dámy

Vzhledem k tomu, že v uvedeném příkladu se nikde nevyskytuje věta, tj. ani predikát, je celý popis poměrně neúčelný, stejně tak i v příkladech dále.

2. V textu se vyskytují některé nepřesnosti v překladech do češtiny, např.

s. 18 Příklad v arménštině je přeložen pomocí vedlejší věty, ačkoliv čeština má paralelní nominální konstrukci.

Arsen-ě ašxatoł-i-n bac'el tvec' xanut'-ě.

ArsenNOM zaměstnanecDAT otevřít dátAOR.3.SG obchodNOM

Arsen přiměl zaměstnance, aby otevřel obchod.

Tj. Arsen přiměl zaměstnance otevřít/k otevření obchodu.

s. 23 *probudím se z přání vymočit se.*

s. 25 *Je toho hodně, co mu připomenout, zatímco jsem četl rozhovor.*

3. V práci se vyskytují drobné ortografické chyby, např. s. 23 *silný déšť mě nutí kýchnout*, s. 26 *Modální slovesa mění modalitu výpovědi a začleňují do ní prvek nutnosti, povinnosti, schopnosti a dovolení*

4. Na s. 32 mi není jasné, proč v češtině uvádíte negramatické příklady, které neobsahují dativ. Nijak to nekommentujete. b. **LudmilaNOM pro něj dala kytkuACC*

5. Na s. 34 uvádíte:

prospěch je odebírán nebo je působeno zlo. Příklady sloves prospěchu a škody představují např. slovesa *vyhovovat, hodit se, líbit se, slušet, lahodit, chutnat, vadit, škodit, ubližovat, překážet, nesesdět, hrozit*, atd.

Na rozdíl od prototypických sloves s dativem je u této skupiny sloves vedle dativu možné užit předložkové fráze s prepozicemi *pro* a *od*. Předložka *pro* se užívá pouze ve spojení s pozitivními konotacemi, tedy prospěchem. V případě škody dativ obvykle naznačuje

K danému tvrzení nedokládáte žádné příklady. Nedomnívám se, že tento test funguje. Např. **Tento obraz se líbí pro mě. *Tyto šaty sluší pro mě. *Tato barva lahodí pro mě. Atd.*

6. Stylisticky nepokládám za nejvhodnější, že se některé informace průběžně opakují od samého začátku, ačkoliv analýza, na základě níž je možné něco tvrdit, je provedena až v závěrečné čtvrtině práce.

Celkové zhodnocení

Domnívám se, že celkově předložená bakalářská práce odpovídá požadavkům na BP na Filozofické fakultě. Jedná se o originální, samostatně zpracovaný výzkum. Text je zdařile jazykově i stylisticky

formulován. Přes drobné výhrady jej doporučuji k obhajobě a práci navrhuji ji hodnotit stupněm *výborně*.

Podněty k obhajobě

1. V práci se poměrně často vyskytují kvantifikační tvrzení typu, že něco se vyskytuje často/nejčastěji. Objasněte, jak docházíte k těmto závěrům. Z textu a metodologie výzkumu to není zřejmé. Např. s. 27 *Dativ v arménštině se nejčastěji užívá k označení cíle nebo výsledku děje.*
2. Je seznam sloves s dativem vyčerpávající? Rozumím dobře, že slovesa s dativem jste vypisovala z odborné literatury? Proč jste k sestavení seznamu nepoužila korpus? Jak jste čerpala příklady, kterými jednotlivá slovesa ilustrujete?
3. V textu zacházíte s termínem neurčitost (např. s. 15). Není však zcela jasné, jak tuto neurčitost chápete. Jedná se o neurčitost formální, nebo sémantickou? Jak je u jmen rozpoznatelná? s. 15 *Dativní koncovky podstatných jmen mají v neurčitém významu stejný tvar jako genitiv.*
4. s. 42 některé formulace jsou opravdu matoucí, např. *na rozdíl od češtiny arménština využívá dativ také uněkterých sémantických sloves.* Srov. i v závěru *Na rozdíl od češtiny se navíc v arménštině*
5. *dativní koncovky objevují i u určitých sémantických typů sloves.* Můžete prosím toto své tvrzení během obhajoby vysvětlit?

V Praze 20. 8. 2024

Svatava Škodová